

CENTRALE RAAD VAN BESTUUR

AOW 1990/112 en AWW 1990/325

UITSPRAAK

in het geding tussen:

A. P. T., te B. (Spanje), eiser,

en

het bestuur der Sociale Verzekeringsbank, gedaagde

I. ONTSTAAN EN LOOP VAN HET GEDING

Onder dagtekening 30 november 1988 heeft gedaagde aan eiser kennis gegeven van zijn beslissing eiser met ingang van 1 december 1987 een ouderdomspensioen met een toeslag alsmede een daarbij behorende vakantie-uitkering ingevolge de Algemene Ouderdomswet (hierna: AOW) toe te kennen. Gedaagde heeft het ouderdomspensioen vastgesteld op f 15,94 bruto per maand, zijnde 2% van het volledige ouderdomspensioen. De toeslag is vastgesteld op f 111,59 bruto per maand, zijnde 14% van de volledige toeslag. De vakantie-uitkering is vastgesteld op f 8,21 bruto per maand.

De Raad van Beroep te Amsterdam heeft bij uitspraak van 11 juli 1990 het door eiser tegen die beslissing ingestelde beroep ongegrond verklaard.

Namens eiser is zijn gemachtigde mr. C.A.J. Z., advocaat te A., van die uitspraak bij de Raad in hoger beroep gekomen. In een aanvullend beroepschrift van 16 november 1990 zijn de gronden uiteengezet waarop het hoger beroep berust.

Het geding is - gevoegd met de gedingen bij de Raad geregistreerd onder de nummers AOW 1989/25, AOW 1989/79, AOW 1990/7 en AOW 1990/8 - behandeld ter terechtzitting van de Raad, gehouden op 10 april 1991, waar eiser zich heeft doen vertegenwoordigen door mr. C.A.J. Z. voornoemd en waar gedaagde is verschenen bij gemachtigde mr. H.A. D., werkzaam bij de Sociale Verzekeringsbank.

II. MOTIVERING

De Raad dient te beoordelen of gedaagde terecht bij de bestreden beslissing de daarin aangegeven kortingen op het aan eiser toegekende ouderdomspensioen en op de toeslag ten behoeve van zijn echtgenote heeft toegepast.

Bij de beoordeling van het geschil gaat de Raad aan de hand van de gedingstukken en het verhandelde te zijner terechtzitting uit van de volgende feiten en omstandigheden.

Eiser, van Spaanse nationaliteit en geboren in Spanje op 15 december 1922, is op 29 december 1949 gehuwd met F. A. P., geboren op 9 maart 1929 in Spanje. Blijkens het zgn. monsterboekje heeft eiser van 20 april 1960 tot 13 december 1963 met enkele korte onderbrekingen - in verband met verlof en wachten op nieuwe aanmonstering - gewerkt aan

boord van schepen die onder Nederlandse vlag voeren. Eisers gezin is in die periode in Spanje blijven wonen. Nadien is eiser niet meer voor Nederlandse reders of in Nederland werkzaam geweest.

Bij de bestreden beslissing heeft gedaagde zich op het standpunt gesteld dat eiser uitsluitend verzekerd is geweest ingevolge de AOW over de periode 1 november 1963 tot 13 december 1963. Gedaagde heeft voorts overwogen dat noch eiser, noch zijn echtgenote voldoen aan de vereisten om in aanmerking te komen voor de zgn. overgangsvoordelen en heeft dientengevolge een korting op het volledige pensioen toegepast van 98% en een korting van 86% op de toeslag.

De eerste rechter heeft het beroep van eiser ongegrond verklaard. Die rechter heeft daartoe overwogen dat, aangezien het Verdrag inzake sociale zekerheid tussen Nederland en Spanje pas met ingang van 1 november 1963 in werking is getreden, ten aanzien van de periode voor 1 november 1963 uitsluitend aan de hand van de Nederlandse AOW beoordeeld dient te worden of eiser verzekerd was ingevolge de AOW. Aangezien eisers echtgenote steeds in Spanje heeft gewoond, kon eiser naar de omstandigheden beoordeeld, niet geacht worden door zijn werkzaamheden aan boord van Nederlandse schepen in Nederland te hebben gewoond. Evenmin kon naar het oordeel van de eerste rechter eisers arbeid aan boord van die Nederlandse schepen gelijk worden gesteld met binnen het Rijk verrichte arbeid. De eerste rechter heeft voorts de korting die gedaagde heeft toegepast op de toeslag, niet strijdig geacht met art. 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, onder overweging dat toekenning van een pensioen (inclusief toeslag) ingevolge de AOW ter hoogte van het sociaal minimum, alleen is bedoeld voor diegenen die een volledige verzekeringstijd van 50 jaren hebben voltooid. De eerste rechter heeft tenslotte het argument van eisers gemachtigde dat iedere korting op de toeslag in strijd is met de bedoeling van die toeslag, als niet steekhoudend van de hand gewezen.

Blijkens het onder I vermelde aanvullende beroepschrift en het verhandelde ter terechtzitting van de Raad bestrijdt de gemachtigde van eiser deze uitspraak op de volgende gronden:

- aangezien eiser 65 jaar is geworden na het tijdstip waarop Spanje is toegetreden tot de Europese Gemeenschappen (hierna: EG), dienen eisers aanspraken vanaf 1 januari 1986 (mede) te worden beoordeeld aan de hand van het EG-recht dat op het moment van toekenning van het pensioen geldt, dat wil zeggen met inachtneming van de algemene en specifieke bepalingen van het EG-recht, in het bijzonder het beginsel van non-discriminatie, de begrippen werknemer en werkzaamheden in loondienst. Onder verwijzing naar het arrest van het Hof van Justitie van de EG van 27 september 1989, zaak 9/88, Lopes da Verja, gepubliceerd in RSV 1990, nr. 174, heeft de gemachtigde betoogd dat een persoon als eiser die arbeid in vaste dienst verrichtte aan boord van een schip dat onder de vlag vaart van een andere Lid-Staat, een werknemer is die werkzaam is op het grondgebied van die andere Lid-Staat. De gemachtigde komt aldus tot het standpunt dat eiser de bescherming geniet van het EEG-Verdrag en Verordening 1408/71, en aldus voor de gehele periode waarin hij als zeeman onder Nederlandse vlag heeft gevaren - derhalve van 20 april 1960 tot 13 december 1963 - op grond van art. 13, tweede lid, onder c, van Verordening 1408/71, aangesloten is bij het Nederlandse sociale-zekerheidsstelsel, waaronder de AOW, en dat dit tevens geldt over perioden waarin zijn werkzaamheden zijn onderbroken door verlof;

- in aanmerking genomen dat de toeslag op het AOW-pensioen tot doel heeft het verschil tussen het basispensioen en het relevante sociale minimum te overbruggen, wordt dit doel

geweld aangedaan wanneer op die toeslag een korting wordt toegepast wegens niet verzekerde jaren van de echtgenote. Migranten zijn daardoor in een nadeliger positie dan autochtonen, omdat zij a priori in een situatie verkeren dat de echtgenote zelden een volledige AOW-loopbaan heeft en met name migranten dus worden geconfronteerd met hogere kortingen op de toeslag. De gemachtigde acht zulks een ontoelaatbare inbreuk op het gebod van non-discriminatie naar nationaliteit en een schending van het werklandbeginsel dat aan Verordening 1408/71 ten grondslag ligt.

De Raad overweegt het volgende.

Dienen eisers aanspraken over de periode 1960 tot 1963 (mede) beoordeeld te worden aan de hand van EG-recht?

De Raad stelt voorop dat eisers aanspraken ingevolge de AOW in beginsel dienen te worden beoordeeld naar de wet- en verdere regelgeving zoals die luiden ten tijde van het ontstaan van zijn aanspraken - in casu 15 december 1987 - , zij het dat voor het begrip verzekering op grond van of krachtens art. 6 AOW van betekenis is de regelgeving in het te beoordelen tijdvak. Ook de opvatting, dat Verordening 1408/71 in het onderhavige geval op eiser van toepassing is, leidt er naar het oordeel van de Raad niet toe, dat de hier aan de orde zijnde periode met betrekking tot de vraag of deze voor eiser een tijdvak van verzekering ingevolge de AOW is, dient te worden beoordeeld vanuit ander oogpunt dan dat van de nationale (Nederlandse) wetgeving, al dan niet in samenhang met de desbetreffende bilaterale verdragen met Spanje. In dit verband komt aandacht toe aan het onder meer in art. 94 Verordening 1408/71 vervatte overgangsrecht. Ingevolge het eerste lid van dat artikel kan aan deze Verordening geen enkel recht worden ontleend voor een tijdvak dat (aan 1 oktober 1972 of) aan de datum van haar toepassing op het grondgebied van de betrokken Lid-Staat - in casu aan 1 januari 1986 - `voorafgaat. Weliswaar wordt ingevolge het tweede lid van dat artikel voor de vaststelling van de aan Verordening 1408/71 te ontleen rechten rekening gehouden met elk tijdvak van verzekering, alsmede eventueel met elk tijdvak van arbeid of wonen, dat krachtens de wetgeving van een Lid-Staat voor evenbedoelde datum 1 januari 1986 is vervuld, maar uit die bewoordingen kan naar het oordeel van de Raad worden afgeleid, dat met betrekking tot genoemde vraag de hier aan de orde zijnde, na 1 januari 1957 gelegen periode dient te worden gezien vanuit het oogpunt van de nationale (Nederlandse) wetgeving, al dan niet in samenhang met het bilaterale verdrag met Spanje, als geldende in die periode.

De Raad merkt op, dat aan het bovenstaande niets wordt afgedaan of toegevoegd door het bepaalde in onderdeel J (eerder: onderdeel I), onder 2, van Bijlage VI van Verordening 1408/71. De Raad wijst hierbij nog op het arrest van het Hof van Justitie van de EG van 12 oktober 1978, nr. 10/78, *Belbouab*, gepubliceerd in RSV 1979/18, waarin het Hof heeft overwogen (r.o. 7) dat eerbiediging van het beginsel der rechtszekerheid verlangt dat elke feitelijke situatie, behoudends uitdrukkelijke bepaling van het tegendeel, als regel wordt beoordeeld volgens de op het desbetreffende tijdstip geldende bepalingen.

Met de eerste rechter is de Raad van oordeel dat eiser, gelet op het feit dat zijn gezin ten tijde van zijn werkzaamheden aan boord van Nederlandse schepen in Spanje woonde, niet geacht kan worden aan boord van het schip te hebben gewoond, zodat eiser naar de omstandigheden beoordeeld, geen ingezetene van Nederland was. Evenmin kon zijn arbeid aan boord van die Nederlandse schepen worden gelijk gesteld met binnen het Rijk verrichte arbeid, zodat eiser naar de stand van de wetgeving in het tijdvak 20 april 1960 tot 1 november 1963 niet verzekerd was ingevolge of krachtens de AOW.

De Raad is aldus van oordeel dat gedaagde terecht de periode waarin eiser onder de hierboven genoemde omstandigheden van 20 april 1960 tot 1 november 1963 aan boord van schepen met een Nederlandse vlag heeft gewerkt, terecht niet als verzekerd tijdvak in aanmerking heeft genomen.

De eerste grief van eiser dient derhalve te worden verworpen.

De korting op de toeslag.

Niet in geschil is dat gedaagde de toegepaste korting op de toeslag juist heeft berekend. De Raad is met gedaagde en anders dan eiser van oordeel dat toepassing van deze korting niet in strijd komt met enige supranationaalrechtelijke of verdragsrechtelijke bepaling. Van oudsher is het AOW-pensioen - en sedert 1985 het AOW-pensioen met eventueel bijkomende toeslag - krachtens uitdrukkelijke bedoeling van de wetgever opgezet op basis van een zgn. opbouwstelsel, dat wil zeggen dat het uitgangspunt is dat de hoogte van het pensioen (en sedert 1985 de toeslag) afhankelijk is van het aantal (fictief) verzekerde jaren van de pensioengerechtigde en zijn of haar echtgeno(o)t(e) tot maximaal het niveau van het relevante sociale minimum. Dat wordt niet reeds anders, nu dat opbouwstelsel vorm heeft gekregen in die zin dat ten opzichte van een volledig pensioen, gebaseerd op een volledige verzekeringstijd van 50 jaren, een korting wordt toegepast voor niet verzekerde jaren. Een dergelijk stelsel, waarin de hoogte van de aanspraken wordt gerelateerd aan het aantal verzekerde of daarmee gelijk te stellen jaren, - zoals bij vele sociale-verzekeringswetten, met name ook in andere EG-landen het geval is - kan niet op die grond (verboden) discriminerend worden geacht. Dat (relatief) minder alloctonen dan autoctonen voldoen aan de voorwaarden om voor een volledig pensioen op sociaal minimum niveau in aanmerking te komen, is naar het oordeel van de Raad een voor de hand liggend gevolg van het feit dat de AOW een Nederlandse sociale-verzekeringswet is die haar werking uitstrekt tot diegenen die binnen het bereik van de Nederlandse rechtssfeer vallen en heeft niets van doen met (rechtens niet aanvaardbare) discriminatie van alloctonen. Naar het oordeel van de Raad is dat niet anders geworden sedert de ingrijpende wijziging van de AOW met ingang van 1 april 1985, waarbij de pensioenrechten van gehuwde mannen en vrouwen zijn verzelfstandigd en een pensioengerechtigde gehuwde man of vrouw met een jongere echtgeno(o)t(e) aanspraak op een (tot 1988 inkomensafhankelijke) toeslag op het pensioen is toegekend. Dat in casu Spanje geen vangnet heeft van het niveau van de Nederlandse Algemene Bijstandswet kan de Raad niet tot een ander oordeel brengen.

De Raad beslist mitsdien als in rubriek III van deze uitspraak is weergegeven.

III. BESLISSING

De Centrale Raad van Beroep,

recht doende in naam der Koningin!

Bevestigt de aangevallen uitspraak.

15 mei 1991